

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002703

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-07-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Левченко Анна Андріївна

2. Anna Levchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5046-3087

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 025 - Музичне мистецтво

Дата захисту: 02-09-2025

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9998

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41

Тема дисертації:

1. Поліфонічні цикли Валентина Бібіка як жанрово-стильова система
2. Valentyn Bibik's polyphonic cycles as a genre-style system

Реферат:

1. Пропонована дисертація є першим в українському музикознавстві досвідом спеціального системного дослідження-порівняння та наукового обґрунтування художнього значення трьох монументальних поліфонічних циклів – «24 прелюдії та фуги», тв. 2 (1969); «34 прелюдії та фуги», тв. 16 для фортепіано (1973–1978); «Прелюдія, Фуга та Арія на тему ВАСН», тв. 54 для двох фортепіано (1985) – видатного українського майстра поліфонії Валентина Бібіка (1940–2003) в аспекті еволюції його індивідуально-авторського творчого методу, а також мистецтва поліфонії ХХ століття. Об'єктом дослідження є поліфонія як синтетичне багатовимірне явище в системі сучасних композиторського мислення та науково-теоретичної думки, її контекстні та інтегративні якості у взаємодії з іншими музичними системами, а також універсальні, типологічні та індивідуально-стильові вияви у європейській традиції, предметом – жанрово-стильові моделі та принципи їхнього композиторського втілення у поліфонічних циклах для фортепіано Валентина Бібіка.

Мета дослідження – вивчити фортепіанні поліфонічні цикли Валентина Бібіка як цілісну художню та жанрово-стильову системи, порівняти їх в аспекті виявів як індивідуально-авторських принципів, так і загальних тенденцій розвитку сучасного поліфонічного мислення. Серед позицій наукової новизни у дослідженні вперше: – розглянуті три поліфонічні цикли, що сягають 16-річного періоду їх створення (із перервами) – від 1969-го до 1985-го років, що дозволяє простежити в них кристалізацію композиторського мислення; – системного узагальнення набула методологія комплексного, а відтак стильового вивчення сучасної поліфонії на прикладі трьох поліфонічних циклів В. Бібіка, задля чого розроблено та апробовано, у тому числі, спеціальні інструменти музичного аналізу, зокрема, обґрунтовано та надано функціональну дефініцію поняттю ладо-фактурного комплексу, в якому ладова та фактурна складові демонструють провідну динамічну підсистему у поліфонічному творі; – досліджено деякі маловідомі факти з біографії митця щодо формування його поліфонічного мислення та стилю, а також окремі відомості про творче портфоліо композитора, що раніше не висвітлювалися в українському музикознавстві; – спеціального розгляду набув «український вектор» у вивченні поліфонічного доробку В. Бібіка, що узагальнено у контексті досягнень, передусім, видатної харківської теоретико-композиторської школи музикантів-поліфоністів, серед яких, у тому числі, викладачі і колеги В. Бібіка – В. Борисов, П. Гайдамака, В. Іванов, Д. Клебанов, Т. Кравцов, В. Наливайко, Н. Очеретовська, Л. Решетников, М. Тиц, Г. Цицалюк та інші; – систематизовано окремі теоретичні розвідки науковців цієї школи про поліфонію, у цілому, та її сучасні українські напрями, зокрема; – підсумовано загальні стильові риси поліфонічного доробку композиторів – яскравих представників цієї школи різних поколінь задля можливості визначення у творчості В. Бібіка лінії як успадкування, так і подальшого розвитку поліфонічних традицій школи; – спеціального вивчення набули поліфонічні цикли В. Бібіка як контекстне явище, що знаходиться на перетині різнорівневих систем – музичного мислення, індивідуально-авторського стилю композитора, загальних художніх тенденцій його епохи, поширених, у тому числі, у сфері поліфонії аж до її музично-мовленневих систем; – на прикладі названих циклів останні досліджено у проекції на їхні комплексні/сукупні змістовні, функціонально-драматургічні та логіко-конструктивні вияви, що віддзеркалюють сучасні стильові тенденції розвитку як музичного мислення, так і музичної творчості, у цілому; – з'ясовано цінні відомості про наявність та/або відсутність нотних видань, а також виконавську долю розглянутих у дисертації поліфонічних циклів В. Бібіка з метою визначення подальшого життя цього унікального доробку, а також можливості його пропагування та поширення у музичному середовищі. У Висновках підсумовано, що поліфонічні твори В. Бібіка за монументальністю, різноплановістю та складністю художніх концепцій, масштабами композиторських задумів та їхньої реалізації мають посісти гідне місце у світовому музичному мистецтві другої половини ХХ століття, адже на прикладі поліфонічного доробку харківського музиканта демонструють визначні творчі досягнення української композиторської школи. У такому розумінні вони дорівнюють іншим видатним поліфонічним творам як минулого, так і новітнього часу, а відтак ім'я їх автора через його високу майстерність, безсумнівно, має прикрашати плеяду найвідоміших музикантів-поліфоністів сучасності.

2. This dissertation represents the first systematic comparative research in Ukrainian musicology that substantiates the artistic value of three monumental polyphonic cycles by the outstanding Ukrainian master of polyphony Valentyn Bibik (1940–2003) – 24 Preludes and Fugues, Op. 2 (1969); 34 Preludes and Fugues, Op. 16 for piano (1973–1978); and Prelude, Fugue, and Aria on the Theme BACH, Op. 54 for two pianos (1985) – in the context of the evolution of his personal creative method and the art of 20th-century polyphony. The object of the study is polyphony as a synthetic and multidimensional phenomenon within the system of modern compositional thinking and music theory, its contextual and integrative qualities in the interplay with other music systems; and also universal, typological, and individual stylistic manifestations in the European tradition. The subject of the study is genre-style models and principles of their implementation in Valentyn Bibik's piano polyphonic cycles. The aim of the research is to study Valentyn Bibik's piano polyphonic cycles as a holistic artistic and genre-style system, and to compare them in terms of both individual-authorial principles and broader trends in modern polyphonic thought. Key points of scientific novelty: – First-time study of three polyphonic cycles spanning 16 years (breaks included) – from 1969 to 1985, which allows to reveal the crystallization of Bibik's compositional thought. –

Development of a comprehensive stylistic methodology for analyzing modern polyphony, including the functional definition of the mode-texture complex as a dynamic subsystem of a polyphonic work integrating mode and texture. - Discovery of little-known biographical facts related to the formation of Bibik's polyphonic thinking and style, and new details about his creative portfolio previously unaddressed in Ukrainian musicology. - Exploration of the "Ukrainian vector" in Bibik's polyphonic output, contextualized within the achievements of the Kharkiv theoretical and composition school, including composer's teachers and colleagues V. Borysov, P. Haidamaka, V. Ivanov, D. Klebanov, T. Kravtsov, V. Nalyvaiko, N. Ocheretovska, L. Reshetnikov, M. Titz, H. Tsytsalyuk, and others. - Systematization of theoretical research from this school's scholars on polyphony and its contemporary Ukrainian directions. Summary of shared stylistic traits among polyphonic works by various representatives of the school from different generations to identify both inherited features in Bibik's works and possible further development of polyphonic traditions of the school. - Analysis of Bibik's cycles as contextual phenomenon at the intersection of multiple systems – compositional thinking, individual style, and broader artistic trends of his time. - Examination of the cycles' structural, functional-dramaturgical, and semantic-constructive content as reflective of modern stylistic tendencies in music thinking and creativity. - Clarification of the publication status and performance history of Bibik's polyphonic cycles, highlighting the need for their dissemination and promotion. In the Conclusions, it is summarized that Valentyn Bibik's polyphonic works, in terms of monumentality, diversity, the complexity of artistic concepts, and the scale of compositional intent and realization, deserve a prominent place in the global musical art of the second half of the 20th century. His polyphonic legacy exemplifies the remarkable achievements of the Ukrainian compositional school. In this regard, Bibik's works are on par with other great polyphonic compositions of both the past and the present. His name, by virtue of his exceptional mastery, undoubtedly belongs among the most distinguished contemporary polyphonist musicians.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Левченко, А. (2021). Взаємодія тональних і модальних принципів ладової організації у поліфонічному циклі В. Бібіка «34 прелюдії та фуґи» (на прикладі Зошиту 3). Аспекти історичного музикознавства. Збірник наукових статей Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, XXIV, 166–183.
- Левченко, А. (2024). Ладно-фактурні засади та принципи їх композиторського втілення у фортепіанному циклі «24 прелюдії та фуґи» ор. 2 В. Бібіка. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та терорії і практики освіти. Збірник наукових статей Харківського національного університету мистецтв імені І.П.Котляревського, 72, 214–240.
- Борисенко, М., Левченко, А. (2024). Принципи композиторського втілення монограми «ВАСН» у поліфонічних творах Нестора Нижанківського та Валентина Бібіка: досвід компара-тивного аналізу. Аспекти історичного музикознавства. Збірник наукових статей Хар-ківського національного університету мистецтв імені І.П.Котляревського, XXXVII, 75–115.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Борисенко Марія Юріївна
2. Mariya Borysenko

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5690-3917

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Майденберг-Тодорова Кіра Ісааківна
2. Kira Maidenberg-Todorova

Кваліфікація: к. мист., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2384-6426

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової

Код за ЄДРПОУ: 02214254

Місцезнаходження: вул. Новосельського, 63, Одеса, 65023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та стратегічних комунікацій України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Письменна Оксана Богданівна
2. Oksana Pysmenna

Кваліфікація: к. мист., професор, 17.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-0899-8613**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка**Код за ЄДРПОУ:** 02214225**Місцезнаходження:** Вул.Нижанківського, будинок 5, Львів, 79005, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Малий Дмитро Миколайович
2. Dmytro Malyi

Кваліфікація: к. мист., 17.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-3751-5019**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського**Код за ЄДРПОУ:** 02214350**Місцезнаходження:** площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Ніколаєвська Юлія Вікторівна
2. Yuliia Nikolaievska

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-7256-4214**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Шаповалова Людмила Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Шаповалова Людмила Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Поліна Кордовська

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна